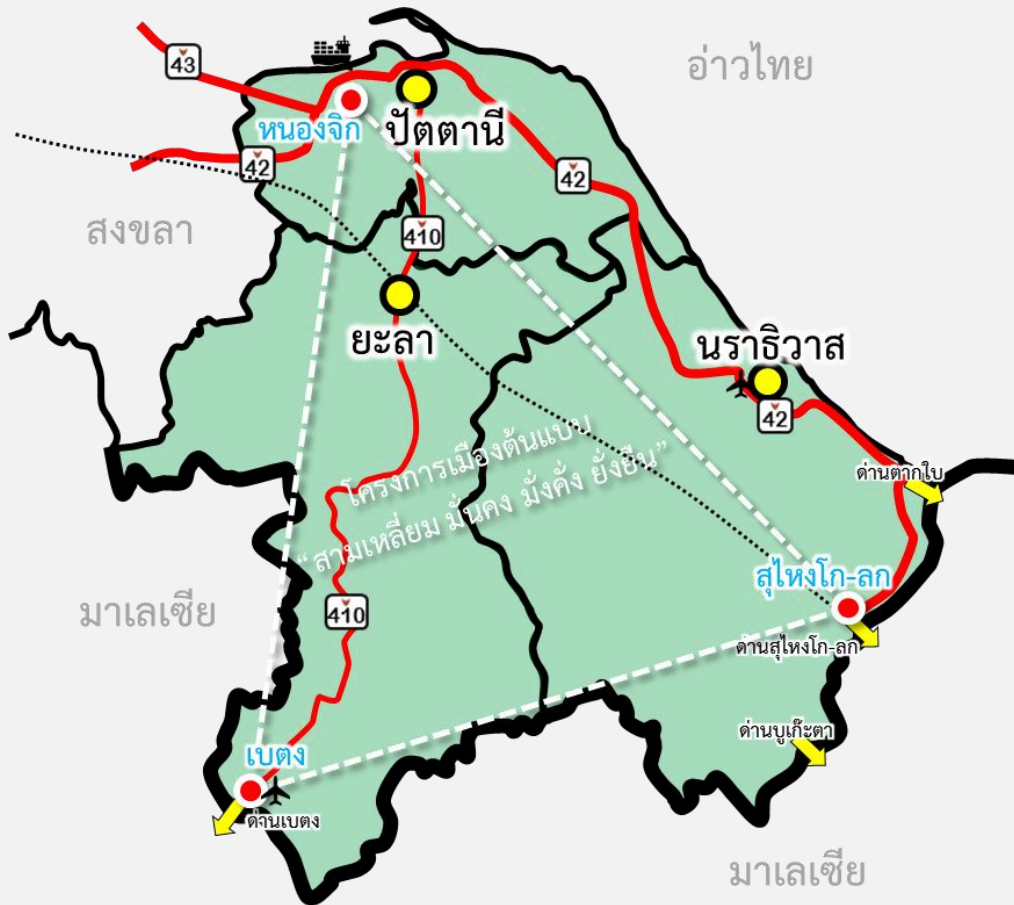


แผนพัฒนาภาคใต้ชายแดน

พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

ฉบับทบทวน



พฤษภาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
๑. สภาพทั่วไป	๑
๑.๑ ที่ตั้ง	๑
๑.๒ พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ	๑
๑.๓ ภูมิอากาศ	๑
๑.๔ การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑
๑.๕ ทรัพยากรธรรมชาติ	๑
๒. โครงข่ายคมนาคมขนส่งและการบริการสาธารณูปโภค	๒
๒.๑ โครงข่ายถนน	๒
๒.๒ รถไฟ	๓
๒.๓ สนามบิน	๓
๒.๔ ท่าเรือ	๓
๒.๕ สะพาน	๓
๒.๖ ด่านชายแดน	๓
๒.๗ แผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ	๓
๒.๘ บริการสาธารณูปโภค	๓
๓. สภาพเศรษฐกิจและรายได้	๔
๓.๑ ภาพรวมเศรษฐกิจ	๔
๓.๒ เศรษฐกิจรายสาขา	๕
๓.๓ เศรษฐกิจระดับครัวเรือน	๕
๔. ประชากรและสังคม	๕
๔.๑ ประชากร	๕
๔.๒ แรงงาน	๕
๔.๓ การศึกษา	๑๐
๔.๔ สาธารณสุข	๑๐
๔.๕ ความยากจนและการว่างงาน	๑๑
๔.๖ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	๑๑

	หน้า
๕. ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ	๑๑
๕.๑ สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๒
๕.๒ สถานการณ์ปัญหาภัยพิบัติ	๑๓
๖. สภาวะแวดล้อม	๑๔
๖.๑ จุดแข็ง	๑๔
๖.๒ จุดอ่อน	๑๔
๖.๓ โอกาส	๑๕
๖.๔ ภัยคุกคาม	๑๕
๗. ปัญหาและประเด็นท้าทาย	๑๖
๘. แนวคิดและทิศทางการพัฒนา	๑๗
๘.๑ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์	๑๗
๘.๒ วัตถุประสงค์	๑๗
๘.๓ เป้าหมาย	๑๗
๘.๔ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑๘
๘.๕ ยุทธศาสตร์การพัฒนา	๑๘

แผนพัฒนาภาคใต้ชายแดน

พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

ฉบับทบทวน

๑. สภาพทั่วไป

๑.๑ **ที่ตั้ง** ภาคใต้ชายแดน ประกอบด้วย ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ตั้งอยู่ใต้สุดของประเทศและติดกับประเทศมาเลเซีย มีอาณาเขตติดต่อด้านใต้และด้านตะวันตกกับประเทศมาเลเซีย รวมระยะทางพรมแดนไทย-มาเลเซีย ๒๕๘ กิโลเมตร โดยมีเทือกเขาสันกาลาศีรีเป็นแนวกั้น ด้านเหนือและด้านตะวันออกติดทะเลอ่าวไทย ระยะทาง ๑๗๒.๓๑ กิโลเมตร



๑.๒ **พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ** ภาคใต้ชายแดน

มีพื้นที่รวม ๖.๘๔ ล้านไร่ ลักษณะภูมิประเทศทางตอนกลาง

และตอนใต้ของภาคมีเทือกเขาสันกาลาศีรี (ยะลาและ

นราธิวาส) วางตัวในแนวตะวันออก-ตะวันตก และเป็นพรมแดนกั้นระหว่างไทยและมาเลเซีย ด้านตะวันออก

เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำจาดชายทะเลฝั่งอ่าวไทยในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส

๑.๓ **ภูมิอากาศ** ภาคใต้ชายแดนตั้งอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร มีลักษณะอากาศร้อนชื้นแบบมรสุม อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๘ องศาเซลเซียส ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคม ทำให้มีฝนตกมากบริเวณฝั่งตะวันตกของภาค และได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมในช่วงกลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้มีฝนตกมากบริเวณฝั่งตะวันออกของภาค โดยมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ย ๑๔๘.๗ วันต่อปี และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑,๗๘๑.๗ มิลลิเมตรต่อปี

๑.๔ **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** ในปี ๒๕๖๐ มีพื้นที่ทั้งหมด ๖.๘ ล้านไร่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินจำแนกเป็นพื้นที่ป่าไม้ ๑.๗ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๒๕.๐ ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ป่าชายเลน ๐.๒๒ แสนไร่ หรือร้อยละ ๐.๓๓ พื้นที่การเกษตร ๓.๔ ล้านไร่ (ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล และที่นา) หรือร้อยละ ๕๐.๐ ของพื้นที่ทั้งหมด และพื้นที่ใช้ประโยชน์อื่นๆ ๑.๖๖ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๒๔.๕ ของพื้นที่ภาค

๑.๕ ทรัพยากรธรรมชาติ

๑.๕.๑ **ดิน** สภาพดินส่วนใหญ่เป็นที่ลาดเชิงชัน และปัญหาสภาพดินที่สำคัญ ได้แก่ ดินทราย ดินเปรี้ยวจัด และดินเค็ม กระจายอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเลและป่าพรุในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส นอกจากนี้ยังมีปัญหาดินตื้น และที่ลาดชันส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดยะลา ซึ่งปัญหาของทรัพยากรดินส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร

๑.๕.๒ **แหล่งน้ำ** มีลุ่มน้ำขนาดใหญ่ ประกอบด้วย **ลุ่มน้ำปัตตานี** มีพื้นที่ ๔,๙๗๓ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี เป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำปัตตานี **ลุ่มน้ำบางนรา** มีพื้นที่

๑,๔๘๘ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอเมือง อำเภอระแงะ อำเภอตากใบ จนถึงพรุโตะแดง และจดอ่าวไทยที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ที่มีต้นน้ำจากป่าฮาลา-บาลาและเทือกเขาบูโด ได้รับการพัฒนาเป็นพื้นที่โครงการชลประทานตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้มีน้ำใช้ทางการเกษตร ป้องกันน้ำเค็มรุก ล้ำพื้นที่ และป้องกันน้ำเบียดจากพรุโตะแดง รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุทกภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ **ลุ่มน้ำสายบุรี** มีพื้นที่ ๔,๖๐๐ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา มีแม่น้ำสายบุรีเป็นแม่น้ำสายหลักที่มีต้นน้ำจากเทือกเขาสันกาลาศรีไหลลงทางทิศเหนือสู่ทะเลอ่าวไทย ปัจจุบันแม่น้ำสายบุรีมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพประมงของผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้ๆ ลำน้ำ เช่น การเลี้ยงปลากะพง และปลาทาบิหมในกระชัง ทั้งนี้โดยปกติทั้ง ๓ ลุ่มน้ำ จะมีปริมาณน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี และมีพื้นที่ราบลุ่มบริเวณลุ่มน้ำที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมซ้ำซาก

๑.๕.๓ ป่าไม้ ๒๕๖๑ มีพื้นที่ป่าไม้ ๑.๗๓ ล้านไร่ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นป่าดิบชื้น ขึ้นปกคลุมบริเวณเทือกเขา เช่น ป่าดิบชื้นในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลาบาลา จังหวัดยะลาและนราธิวาส พื้นที่ป่าไม้มีแนวโน้มลดลงส่วนหนึ่งมาจากการบุกรุกพื้นที่เพื่อทำการเกษตร โดยเฉพาะการทำสวนยางพารา และปาล์มน้ำมัน และมีพื้นที่ **ป่าชายเลน** ซึ่งเป็นแหล่งอาหารและอนุบาลสัตว์น้ำที่สำคัญโดยมีพื้นที่ป่าชายเลน ๐.๐๒ ล้านไร่ ซึ่งมีเฉพาะในพื้นที่จังหวัดปัตตานีและนราธิวาส นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ **ป่าพรุ** ที่ยังมีสภาพสมบูรณ์แหล่งเดียวในประเทศไทย คือ ป่าพรุโตะแดง จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงข่ายคมนาคมขนส่งและการบริการสาธารณสุขภาค

๒.๑ โครงข่ายถนน เชื่อมโยงกับโครงข่ายหลักทั้งภายในภาคและระหว่างภาค รวมทั้งเชื่อมโยงกับประเทศมาเลเซีย และยังสามารถเชื่อมโยงต่อเนื่องไปยังประเทศสิงคโปร์

๒.๑.๑ ทางหลวงหมายเลข ๔๓ เชื่อมต่อจากอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และไปยังจังหวัดปัตตานี เป็นถนน ๔ ช่องจราจร รวมระยะทางประมาณ ๙๕ กิโลเมตร



๒.๑.๒ ทางหลวงหมายเลข ๔๒ (ถนนเพชรเกษมสายปัตตานี - นราธิวาส) เป็นถนน ๔ ช่องจราจรเชื่อมต่ออำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา - จังหวัดปัตตานี - จังหวัดนราธิวาส โดยช่วงอำเภอสะเดา - ปัตตานี เป็นถนน ๒ ช่องจราจร และช่วงปัตตานี - นราธิวาส เป็น ๔ ช่องจราจร และมีเส้นทางหลักจากนราธิวาส - อำเภอสุไหงโก-ลก ๒ เส้นทาง คือ ทางหลวงหมายเลข ๔๒ ตอนสะกอม - ปาเสม็ด - ตากใบ - สุไหงโก-ลก เป็นถนน ๔ ช่องจราจร และทางหลวงหมายเลข ๔๐๕๖ นราธิวาส - สุไหงปาดี - สุไหงโก-ลก เป็นถนน ๒ ช่องจราจร ซึ่งสิ้นสุดเขตแดนประเทศไทยที่ด่านชายแดนสุไหงโก-ลก และเชื่อมต่อไปยังรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

๒.๑.๓ ทางหลวงหมายเลข ๔๐๙ (สายนาเกตุ - ท่าปาบ) เชื่อมต่อจากจังหวัดปัตตานีไปยังอำเภอเมืองจังหวัดยะลา และหมายเลข ๔๑๐ (สายปัตตานี - อำเภอเบตง จังหวัดยะลา) ซึ่งเป็นถนน ๒ ช่องจราจรและลักษณะคดเคี้ยวตามแนวเขา สิ้นสุดเขตแดนประเทศไทยที่ด่านชายแดนเบตง และเชื่อมต่อไปยังรัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย

๒.๒ รถไฟ โดยมีเส้นทางรถไฟเชื่อมโยงจากอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ไปยังอำเภอโคกโพธิ์และอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา รวมทั้งอำเภอสุโขทัย-ลพบุรี จังหวัดนครราชสีมา สามารถเชื่อมต่อไปยังสถานีป่าเสม็ด เมืองตุมปัต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย อย่างไรก็ตามปัจจุบันไม่มีการเดินรถไฟระหว่างประเทศจากอำเภอสุโขทัย-ลพบุรี ไปยังประเทศมาเลเซีย

๒.๓ สนามบิน มีท่าอากาศยานในประเทศ ๓ แห่ง ในจังหวัดปัตตานี (ใช้ในราชการทหาร) ๑ แห่ง จังหวัดนครราชสีมา ๑ แห่ง ซึ่งหากเป็นช่วงประกอบพิธีฮัจญ์ จะเปิดให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศจากนครราชสีมา-เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย และสนามบินเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งกำหนดแล้วเสร็จและจะเปิดให้บริการในปี ๒๕๖๑

๒.๔ ท่าเรือ มีท่าเทียบเรือใน ๒ จังหวัด ประกอบด้วย **จังหวัดปัตตานี** มีท่าเทียบเรือประมงขององค์การสะพานปลา ท่าเทียบเรือชายฝั่งปัตตานีของกรมเจ้าท่า (ท่าเทียบเรื่อน้ำลึก) และที่จอดพักเรือของกรมธนารักษ์ ปัจจุบันมีปัญหาการตื้นเขินของร่องน้ำทำให้เรือบรรทุกสินค้าขนาด ๑๘๐ ตันกรอส ไม่สามารถเข้าเทียบท่าได้อย่างสะดวก **ส่วนจังหวัดนครราชสีมา** มีท่าเทียบเรือประมงนครราชสีมา ปัจจุบันเป็นท่าเทียบเรือเชิงพาณิชย์สำหรับการขนส่งสินค้าภายในประเทศ โดยการขนส่งไม้แปรรูปและยางพาราไปจำหน่ายทั่วประเทศ และรับซื้อสินค้าจำพวกข้าวสารและน้ำตาลมาเพื่อจำหน่ายในจังหวัดหรือส่งต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาที่สำคัญคือร่องน้ำตื้น (แม่น้ำบางนรา) ทำให้ไม่สามารถรองรับเรือที่มีขนาดใหญ่กว่า ๕๐๐ ตันกรอสได้

๒.๕ สะพาน มีสะพานเชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซียในจังหวัดนครราชสีมา ๒ แห่ง คือ **สะพานข้ามแม่น้ำโก-ลก** เชื่อมต่อสุโขทัย-ลพบุรีกับเมืองรันเตาปันยัง รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าและการเดินทางของประชาชน ปัจจุบันมีปัญหาความแออัด ทำให้การเดินทางและการขนส่งช่วงบริเวณสะพานใช้เวลาค่อนข้างมาก และ**สะพานบูเก๊ะตา** (สะพานข้ามแม่น้ำโก-ลก แห่งที่ ๒) เชื่อมระหว่างบ้านบูเก๊ะตา อำเภอแว้ง กับบ้านบูเก๊ะตาบุงา รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เป็นสะพานคอนกรีต ๒ ช่องจราจร ยาว ๑๒๐ เมตร

๒.๖ ด้านชายแดน มีด่านชายแดนถาวรไทย-มาเลเซีย ๔ แห่ง ในจังหวัดยะลา (ด่านเบตง) และจังหวัดนครราชสีมา (ด่านตากใบ ด่านสุโขทัย-ลพบุรี และด่านบูเก๊ะตา) เป็นเส้นทางการค้าและการเดินทางผ่านแดนระหว่างจังหวัดนครราชสีมากับรัฐกลันตัน และอำเภอเบตง จังหวัดยะลา กับรัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย

๒.๗ แผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำสุโขทัย-ลพบุรี (แห่งที่ ๒) และโครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำสุโขทัย-ลพบุรี (ตากใบ) ซึ่งเป็นโครงการภายใต้กรอบความร่วมมือไทย - มาเลเซีย ซึ่งขณะนี้รัฐบาลไทยได้ส่งรายละเอียดแบบแปลนการก่อสร้างให้กับรัฐบาลมาเลเซียซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการก่อสร้างแล้ว โครงการพัฒนาและปรับปรุงสถานีรถไฟสุโขทัย-ลพบุรี โครงการพัฒนาสนามบินนครราชสีมา โครงการทางเลี่ยงเมืองยะลา (ด้านตะวันออกและตะวันตก) และโครงการปรับปรุงท่าเทียบเรือปัตตานี

๒.๘ บริการสาธารณูปโภค

๒.๘.๑ ไฟฟ้า ภาคใต้ชายแดนมีกำลังการผลิตไฟฟ้า ๑๑๖.๔ เมกกะวัตต์ โดยผลิตจากพลังงานน้ำ (เขื่อนบางลาง และบ้านสันติ จังหวัดยะลา) ได้มากที่สุดร้อยละ ๗๓.๓ ของกำลังการผลิตทั้งหมด และพลังงานหมุนเวียนจากเศษไม้ยางและทะเลสาบปาล์มน้ำมัน (โรงไฟฟ้ากัลปพฤกษ์สากรีน) ร้อยละ ๑๗.๔ ส่วนที่เหลือเป็นพลังงานหมุนเวียนจากผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายเล็กและเล็กมากในภาคใต้ (SPP และ VSPP) กระจายอยู่ใน

๒ จังหวัดภาคใต้ชายแดน (ยะลา และปัตตานี) กำลังการผลิตรวม ๑๐.๒ เมกกะวัตต์ คิดเป็นร้อยละ ๙.๓ ตามลำดับ นอกจากนี้ มีระบบไฟฟ้าสำรองฉุกเฉินจากเครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซลค่ายกองพลทหารราบที่ ๑๕ จังหวัดปัตตานี และค่ายจุฬารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา กำลังการผลิตรวม ๑.๖ เมกกะวัตต์ อย่างไรก็ตาม ภาคใต้ชายแดนยังมีปัญหาไฟตกไฟดับบ่อยครั้ง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล เช่น อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นต้น

๒.๘.๒ การประปา การให้บริการประปาในเขตเมืองส่วนใหญ่ให้บริการโดยการประปาส่วนภูมิภาคและเทศบาล สำหรับนอกเขตเมืองเป็นระบบประปาขนาดเล็ก ซึ่งดำเนินการโดยท้องถิ่น

๓. สภาพเศรษฐกิจและรายได้

๓.๑ ภาพรวมเศรษฐกิจ

๓.๑.๑ เศรษฐกิจภาคใต้ชายแดนมีขนาดเล็ก มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ณ ราคาประจำปี ๒๕๖๑ เท่ากับ ๑๓๖,๓๓๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๘ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ ซึ่งลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ ที่มีสัดส่วนร้อยละ ๑.๐ ของประเทศ

๓.๑.๒ โครงสร้างเศรษฐกิจยังคงพึ่งพาภาคเกษตร ปี ๒๕๖๑ ภาคเกษตรมีสัดส่วนร้อยละ ๒๘.๙ ของผลิตภัณฑ์ภาค ซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคเกษตรมีความสำคัญเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร อย่างไรก็ตาม สัดส่วนภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ ที่ร้อยละ ๓๗.๙ เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรหลักโดยเฉพาะยางพาราปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่วนภาคอุตสาหกรรมค่อนข้างคงที่ โดยมีสัดส่วนการผลิตที่ร้อยละ ๙.๗ ในขณะที่ภาคบริการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสาขาบริการทางการศึกษาและบริการภาครัฐมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการจัดสรรงบประมาณของรัฐเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ ๑๒.๕ และ ๑๔.๘ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค

๓.๑.๓ เศรษฐกิจของภาคขยายตัว โดยในปี ๒๕๖๑ ขยายตัวร้อยละ ๙.๖ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ ที่ขยายตัวร้อยละ ๐.๙ และหากพิจารณาในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗ -๒๕๖๑) เศรษฐกิจภาคใต้ชายแดนขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๕ โดยสาเหตุส่วนหนึ่งจากการขยายตัวของภาคเกษตรและภาคบริการ ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัว

๓.๑.๔ รายได้เฉลี่ยต่อประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปี ๒๕๖๑ ผลิตภัณฑ์ภาคต่อประชากร (GRP Per capita) เท่ากับ ๗๔,๔๔๙ บาทต่อคนต่อปี ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศประมาณ ๓.๒ เท่า เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ ที่มีรายได้ ๗๑,๙๘๕ บาทต่อคนต่อปี โดยจังหวัดยะลามีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงที่สุดเท่ากับ ๙๑,๘๑๕ บาทต่อคนต่อปี และจังหวัดนราธิวาสมีค่าต่ำสุด ๗๓,๒๑๓ บาทต่อคนต่อปี และเป็นลำดับที่ ๗๔ ของประเทศ

ตารางที่ ๑ ผลผลิตทั้งหมดรวมและโครงสร้างเศรษฐกิจ

รายการ	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค					
•มูลค่า (ล้านบาท)	๑๒๘,๒๙๖	๑๒๕,๔๒๙	๑๓๘,๑๐๘	๑๒๙,๖๗๙	๑๓๖,๓๓๒
•สัดส่วนต่อประเทศ (ร้อยละ)	๑.๐	๑.๐	๑.๐	๐.๘	๐.๘
•อัตราการขยายตัวที่แท้จริง (ร้อยละ)	๐.๙	-๑.๗	๔.๓	-๑๐.๕	๙.๗
มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว					
•มูลค่า (บาท/คน/ปี)	๗๑,๙๘๕	๖๙,๖๘๓	๗๖,๒๙๒	๗๑,๑๙๗	๗๔,๔๔๙
•อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-๓.๖	-๓.๒	๙.๕	-๖.๗	๔.๖
โครงสร้างการผลิต (ร้อยละ)					
•ภาคเกษตร	๓๗.๙	๓๑.๐	๓๑.๖	๒๘.๐	๒๘.๙
•ภาคอุตสาหกรรม	๑๐.๘	๑๑.๒	๑๑.๖	๑๐.๘	๙.๗
-เหมืองแร่ฯ	๐.๓	๐.๓	๐.๓	๐.๓	๐.๔
-อุตสาหกรรม	๙.๕	๙.๖	๑๐.๑	๙.๕	๘.๑
-ไฟฟ้า	๑.๒	๑.๒	๑.๑	๑.๒	๑.๐
-ประปา	๐.๒	๐.๒	๐.๒	๐.๒	๐.๒
•ภาคบริการ	๕๑.๔	๕๗.๘	๕๖.๗	๖๑.๒	๖๑.๔
-การค้าส่งค้าปลีก	๑๐.๒	๑๐.๖	๑๑.๖	๑๑.๓	๑๑.๕
-ขนส่ง	๑.๕	๑.๖	๑.๕	๑.๘	๑.๙
-ที่พักและบริการอาหาร	๐.๗	๐.๙	๐.๙	๑.๐	๑.๑
-อื่นๆ	๓๙.๐	๔๔.๘	๔๒.๙	๔๗.๑	๔๗.๐

ที่มา : ประมวลจากข้อมูลของสำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓.๒ เศรษฐกิจรายสาขา

๓.๒.๑ ภาคเกษตร

๑) การผลิตภาคเกษตรของภาคใต้ชายแดนยังเป็นแบบเดิมที่มีการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มน้อย ปี ๒๕๖๑ ผลผลิตภาคเกษตรมีมูลค่า ๓๙,๓๓๘ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๘.๙ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ ที่มีมูลค่า ๔๘,๕๖๑ ล้านบาท ภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ ๒๗.๙ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา อัตราการขยายตัวของภาคเกษตรเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๑) หดตัวร้อยละ ๐.๔ เนื่องจากสถานการณ์ราคาขายพาราและความต้องการขายพาราของตลาดโลกมีแนวโน้มลดลงจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว รวมทั้งมีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าน้อย และขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร กิจกรรมการผลิตภาคเกษตรที่สำคัญของภาค ประกอบด้วย ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ประมงทะเลและชายฝั่ง ปศุสัตว์ และไม้ผล ดังนี้

(๑) ยางพารามีแนวโน้มผลผลิตลดลง ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ปลูกยางพารา ๒.๖๑ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕ ของพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งประเทศ ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ ที่มีพื้นที่ปลูก ๒.๗๐ ล้านไร่ โดยจังหวัดยะลามีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ๑.๒๔ ล้านไร่ และจังหวัดปัตตานีน้อยที่สุด ๐.๓๗

ล้านไร่ ปริมาณผลผลิตและผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่มีแนวโน้มลดลง โดยปี ๒๕๖๑ มีผลผลิต ๐.๕๗ ล้านตัน และมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๒๔๗ กิโลกรัม ลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ ที่มีจำนวน ๐.๕๖ ล้านตัน และการทำสวนยางพารายังมีปัญหาประสิทธิภาพการผลิต เนื่องจากการมีการปลูกในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น พื้นที่นา การใช้สายพันธุ์ดั้งเดิม และเทคโนโลยีการผลิต (การกรีดยาง) ที่ไม่เหมาะสม และบางส่วนขาดการบำรุงรักษาสวนยาง

(๒) **ปาล์มน้ำมันมีประสิทธิภาพการผลิตในระดับต่ำ** ในปี ๒๕๖๑ ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ๐.๐๙ ล้านไร่ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ ที่ ๐.๐๘ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๑.๕ ของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งประเทศ โดยจังหวัดนราธิวาสมีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ๐.๐๖ ล้านไร่ รองลงมาคือ จังหวัดปัตตานี ๐.๐๒ ล้านไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่อยู่ในระดับต่ำที่ ๒,๐๙๗ กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ ที่มีผลผลิตเฉลี่ย ๑,๙๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศที่ ๒,๙๐๒ กิโลกรัมต่อไร่

(๓) **ประมง** ภาคใต้ชายแดนเป็นแหล่งประมงที่สำคัญของภาคใต้ปี ๒๕๖๑ สามารถจับสัตว์น้ำได้ ๑๑๐,๙๓๔ ตัน หรือร้อยละ ๓๗.๗ ของปริมาณสัตว์น้ำของประเทศ เป็นมูลค่า ๕,๐๑๐ ล้านบาท ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ ที่มีปริมาณ ๑๓๒,๖๘๔ ตัน โดยทำเทียบเรือประมงปัตตานีมีปริมาณสัตว์น้ำขึ้นท่าสูงสุดของประเทศ อย่างไรก็ตาม การทำประมงในพื้นที่ประสบปัญหาปริมาณสัตว์น้ำลดลงจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่ลดลง และปัญหาการทำประมงนอกน่านน้ำจากมาตรการทางกฎหมายของประเทศอินโดนีเซีย รวมทั้งผลจากการใช้มาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมาย (Illegal Unreported and Unregulated fishing หรือ IUU Fishing) ส่วนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไมและกุ้งกุลาดำ มีพื้นที่เพาะเลี้ยงรวม ๑,๗๐๙ ไร่ มีผลผลิต ๓,๒๑๔ ตัน เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ ที่มีพื้นที่ ๑,๔๒๑ ไร่ ผลผลิต ๒,๒๕๓ ตัน จังหวัดปัตตานี มีพื้นที่เพาะเลี้ยงมากที่สุด ทั้งนี้ การเพาะเลี้ยงยังคงประสบปัญหาการระบาดของโรคตายด่วน (Shrimp Early Mortality Syndrome : EMS) และความแปรปรวนของสภาพอากาศ ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตกุ้งในพื้นที่

(๔) **ปศุสัตว์** ภาคใต้ชายแดนมีการเลี้ยงปศุสัตว์ (แพะ และโค) เพื่อบริโภคในครัวเรือนและใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา โดยภาครัฐได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง ปี ๒๕๖๑ มีการเลี้ยงแพะ จำนวน ๑๔๘,๘๖๐ ตัว เลี้ยงมากที่สุดในจังหวัดยะลา ส่วนโคนือมีจำนวน ๓๓,๖๙๕ ตัว โดยเลี้ยงมากที่สุดในจังหวัดนราธิวาส อย่างไรก็ตาม ปริมาณปศุสัตว์ยังไม่เพียงพอต่อการบริโภคในพื้นที่เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนสายพันธุ์ดี ปัญหาโรคติดต่อ อาทิ ปากเท้าเปื่อย และการขาดความรู้ในการจัดการฟาร์ม นอกจากนี้ ยังมีการเลี้ยงไก่เบตงในพื้นที่จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นไก่พื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์และมีชื่อเสียง แต่ยังมีข้อจำกัดในการขยายพันธุ์และควบคุมพันธุ์คุณภาพเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด

(๕) **พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร** ในปี ๒๕๖๑ ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ๓.๔๔ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๑ ของประเทศ และมีขนาดฟาร์ม ๑๕.๓๕ ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งต่ำกว่าระดับประเทศที่มีขนาดฟาร์ม ๒๐.๕๒ ไร่ต่อครัวเรือน โดยจังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรมากที่สุด ๑.๔๑ ล้านไร่ และมีขนาดฟาร์ม ๑๙.๔๖ ไร่ต่อครัวเรือน และจังหวัดปัตตานี มีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรน้อยที่สุด ๐.๗๕ ล้านไร่ และมีขนาดฟาร์ม ๘.๑๔ ไร่ต่อครัวเรือน

(๖) **พื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่ทางการเกษตร** ในปี ๒๕๖๑ ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ชลประทาน ๐.๖๑ ล้านไร่ คิดเป็นสัดส่วนต่อพื้นที่การเกษตรร้อยละ ๑๗.๖๐ โดยพื้นที่ชลประทาน

ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณลุ่มน้ำปัดตานี ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวที่สำคัญของภาค จังหวัดปัดตานีมีพื้นที่ชลประทานมากที่สุด ๐.๓๘ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๖๗ ของพื้นที่เกษตรของจังหวัด และจังหวัดยะลา มีพื้นที่ชลประทานน้อยที่สุดที่ ๐.๐๑ ล้านไร่

๓.๒.๒ ภาคอุตสาหกรรม

๑) ภาคอุตสาหกรรมของ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรขั้นต้นและอยู่ในภาวะชะลอตัว ในปี ๒๕๖๑ การผลิตภาคอุตสาหกรรมมีมูลค่า ๑๓,๒๗๖ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๐.๘ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค หดตัวร้อยละ ๒.๖ ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่หดตัวร้อยละ ๖.๑ โดยอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก และการผลิต การส่งและการจ่ายกระแสไฟฟ้า ซึ่งกระจายตัวอยู่ทั้ง ๓ จังหวัด โดยจังหวัดปัดตานีมีสัดส่วนของอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารมากที่สุด จังหวัดยะลามีสัดส่วนของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติกและการผลิต การส่งและการจ่ายกระแสไฟฟ้าสูงที่สุด สำหรับอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของอุตสาหกรรมหดตัว โดยมีหดตัวเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑) ร้อยละ ๑.๘ ต่ำกว่าระดับประเทศที่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑.๘

๒) การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมมีจำนวนไม่มากปี ๒๕๖๒ เงินลงทุนภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ ๓ จังหวัดภาคใต้ชายแดน มีจำนวน ๒๕,๖๕๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ ของประเทศ ขยายตัวร้อยละ ๖.๒ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และจำนวนโรงงานขยายตัวร้อยละ ๐.๓๖ อย่างไรก็ตามการจ้างงานหดตัวร้อยละ ๖๓.๒ โดยจังหวัดที่มีเงินลงทุนมากที่สุดคือ จังหวัดยะลามูลค่า ๑๑,๘๘๕.๑ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า รองลงมาคือจังหวัดปัดตานี มูลค่า ๙,๒๖๔.๙ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพและชีวมวล ห้องเย็น ขุดตักหน้าดิน เป็นต้น และจังหวัดนราธิวาส มูลค่า ๔,๕๐๒.๖ ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมอาหาร ประกอบด้วย การทำน้ำแข็ง น้ำดื่ม อาหารจากแป้ง

๓.๒.๓ การค้าชายแดน

๑) ภาคใต้ชายแดนมีมูลค่าการค้าชายแดนค่อนข้างน้อย โดยปี ๒๕๖๑ การค้าชายแดนผ่านด่านชายแดน ๔ แห่ง ได้แก่ ด่านชายแดนเบตง จังหวัดยะลาและ ด่านชายแดนสุโงโกล-ลก ด่านชายแดนตากใบ และด่านชายแดนบูเก๊ะตา จังหวัดนราธิวาส มีมูลค่ารวม ๗,๒๗๕.๖ ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ ๑.๓ ของมูลค่าการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย และร้อยละ ๐.๕ ของมูลค่าการค้าชายแดนรวมทั้งประเทศ ส่วนใหญ่เป็นมูลค่าการส่งออก ๔,๕๒๙.๕ ล้านบาท และมูลค่านำเข้า ๒,๗๔๖.๑ ล้านบาท ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑) มูลค่าการค้าชายแดนในภาคใต้มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๔๐ โดยทุกด่านชายแดนได้ดูแลการค้า ยกเว้นด่านชายแดนสุโงโกล-ลก

๒) การนำเข้าและส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรในพื้นที่ โดยสินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ไม้แปรรูป หนังกะทิง และมะพร้าวผล ซึ่งเป็นการนำเข้ามาจำหน่ายทั้งภายในและนอกพื้นที่ภาค ส่วนสินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าเกษตรในพื้นที่ อาทิ ไม้ผล ยางพารา นอกจากนี้ ด่านชายแดนทั้ง ๓ แห่ง ในจังหวัดนราธิวาสเป็นเส้นทางในการเดินทางผ่านแดนของประชาชนและนักท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดนราธิวาสกับรัฐกลันตัน ในขณะที่ด่านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นเส้นทางการค้าชายแดนที่สำคัญของภาค โดยเป็นเส้นทางขนส่งยางพารา ไม้ผล (ทุเรียน) ไปยังท่าเรือปีนัง เส้นทางในการเดินทางผ่านแดนของนักท่องเที่ยวชาวไทยและมาเลเซียที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองเบตง

๓) การนำเข้าและส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรในพื้นที่ โดยสินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ไม้แปรรูป หนังกะโหลก และมะพร้าวผล ซึ่งเป็นการนำเข้ามาจำหน่ายทั้งภายในและนอกพื้นที่ภาค ส่วนสินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าเกษตรในพื้นที่ อาทิ ไม้ผล ยางพารา นอกจากนี้ด่านชายแดนทั้ง ๓ แห่ง ในจังหวัดนราธิวาสเป็นเส้นทางในการเดินทางผ่านแดนของประชาชนและนักท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดนราธิวาสกับรัฐกลันตัน ในขณะที่ด่านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นเส้นทางการค้าชายแดนที่สำคัญของภาค โดยเป็นเส้นทางขนส่งยางพารา ไม้ผล (ทุเรียน) ไปยังท่าเรือปีนัง เส้นทางในการเดินทางผ่านแดนของนักท่องเที่ยวชาวไทยและมาเลเซียที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองเบตง

๓.๒.๔ การท่องเที่ยว

๑) ทรัพยากรการท่องเที่ยว ภาคใต้ชายแดนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาค้อ-สุโขทัย อุทยานแห่งชาติป่าฮาลา-บาลา ชายหาดนราทัศน์ หาดอ่าวมะนาวจังหวัดนราธิวาส อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว หาดแห่ จังหวัดปัตตานี ป่าบาลา-ฮาลา บ่อน้ำร้อน จังหวัดยะลา รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเมืองชายแดนเบตงและสุโขทัย-ลกที่สามารถเชื่อมโยงกับประเทศมาเลเซีย

๒) รายได้จากการท่องเที่ยวของภาคมีสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับรายได้การท่องเที่ยวของประเทศ โดยปี ๒๕๖๒ ภาคใต้ชายแดนมีรายได้จากการท่องเที่ยว ๗,๘๓๙.๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ ของรายได้การท่องเที่ยวประเทศ โดยจังหวัดยะลามีสัดส่วนรายได้สูงสุดในกลุ่มร้อยละ ๔๔.๕ และปัตตานีต่ำสุดร้อยละ ๑๔.๑ และมีนักท่องเที่ยวจำนวน ๑.๗ ล้านคน ขยายตัวร้อยละ ๐.๗ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ จังหวัดนราธิวาสมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวสูงที่สุดร้อยละ ๔๑.๖ รองลงมาคือจังหวัดยะลาร้อยละ ๔๑.๔ และจังหวัดปัตตานีมีสัดส่วนต่ำสุดร้อยละ ๑๗

๓) รายจ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น แต่ระยะพำนักเฉลี่ยลดลง ในปี ๒๕๖๑ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวเฉลี่ย มีจำนวน ๒,๒๑๕.๕ บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๙ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยจังหวัดยะลามีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันมากที่สุด ๒,๕๔๘ บาท รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาส ๒,๒๗๓.๑ บาท และจังหวัดปัตตานี ๑,๘๒๕.๕ บาท อย่างไรก็ตามระยะพำนักเฉลี่ยลดลงต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๑ มีระยะพำนักเฉลี่ย ๒.๑ วัน เริ่มลดลงจากปี ๒๕๕๖ ที่มีระยะพำนักเฉลี่ย ๒.๒ วัน โดยจังหวัดปัตตานีมีระยะพำนักเฉลี่ยมากที่สุด ๒.๒ วัน รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาส ๒.๑ วัน และจังหวัดยะลา ๒ วัน

๓.๓ เศรษฐกิจระดับครัวเรือน

๓.๓.๑ รายได้เฉลี่ยครัวเรือนภาคใต้ชายแดนลดลง ปี ๒๕๖๐ภาคใต้ชายแดนมีรายได้เฉลี่ย ๑๘,๒๒๔ บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๖ ที่มีรายได้เฉลี่ย ๑๙,๔๕๒ บาทต่อเดือน จังหวัดปัตตานี มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนสูงสุด รองลงมา คือ ยะลา และนราธิวาส ที่มีรายได้เฉลี่ย ๑๙,๔๙๖ บาท และ ๑๗,๑๘๐ บาท ตามลำดับ

๓.๓.๒ หนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยภาคใต้ชายแดนเพิ่มสูงขึ้น ปี ๒๕๖๐ ภาคใต้ชายแดนมีหนี้สินครัวเรือนเฉลี่ย ๗๘,๐๖๐ บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๖ ที่มีหนี้สินครัวเรือนเฉลี่ย ๖๔,๙๓๒ บาทต่อเดือน สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากสถานการณ์ราคายางพาราที่ปรับตัวลดลงตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ เป็นต้นมา รวมทั้งต้นทุนการผลิตทางการเกษตรที่สูงขึ้น ประกอบกับในช่วงปี ๒๕๕๗ สภาพอากาศแห้งแล้งทำให้ผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลต่อเนื่องกับรายได้และหนี้สินของเกษตรกรด้วยเช่นกัน

๔. ประชากรและสังคม

๔.๑ ประชากร

๔.๑.๑ ภาคใต้ชายแดนมีอัตราการเพิ่มของประชากรในระดับสูง ปี ๒๕๖๐ ภาคใต้ชายแดนมีประชากร ๒.๐๓ ล้านคน หรือร้อยละ ๓.๐๗ ของประเทศ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๕ ที่มีจำนวน ๑.๙๓ ล้านคน และมีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร ในช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๖๐ โดยเฉลี่ยร้อยละ ๑.๐๕ สูงกว่าระดับประเทศที่มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๐.๕๓ โดยจังหวัดนราธิวาสมีประชากรมากที่สุด ๐.๘๐ ล้านคน รองลงมา คือ จังหวัดปัตตานี มีประชากร ๐.๗๑ ล้านคน และจังหวัดยะลามีประชากรน้อยสุด ๐.๕๓ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๑๖ ๓๔.๙๑ และ ๒๕.๙๓ ของประชากรภาค ตามลำดับ ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๐ นับถือศาสนาอิสลาม

๔.๑.๒ ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีสัดส่วนค่อนข้างสูง ปี ๒๕๖๐ ภาคใต้ชายแดนมีโครงสร้างประชากรในวัยเด็กและวัยแรงงานในสัดส่วนที่สูง โดยมีสัดส่วนวัยเด็กร้อยละ ๒๖.๑๑ และวัยแรงงาน ร้อยละ ๖๒.๕๖ ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่ประชากรวัยสูงอายุมีสัดส่วนร้อยละ ๑๑.๓๓ จากสัดส่วนโครงสร้างประชากรดังกล่าวจะเห็นว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประชากรวัยเด็กที่มีแนวโน้มเข้าสู่วัยแรงงานเพิ่มขึ้น ทำให้เป็นโอกาสในการพัฒนาความรู้และทักษะฝีมือเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยจังหวัดปัตตานีมีสัดส่วนประชากรวัยเด็กสูงที่สุดร้อยละ ๒๖.๔๗ รองลงมา คือ จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ที่ร้อยละ ๒๖.๒๑ และ ๒๕.๗๑ ตามลำดับ

๔.๑.๓ ประชากรเมืองโดยรวมเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ปี ๒๕๖๐ ประชากรเมืองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวน ๐.๔๔ ล้านคน หรือร้อยละ ๒๑.๖๗ ของประชากรทั้งภาค เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๕ ที่มีจำนวน ๐.๔๓ ล้านคน โดยจังหวัดปัตตานีมีอัตราการเพิ่มของประชากรเมืองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๔ และจังหวัดนราธิวาสมีการเพิ่มของประชากรเมืองต่ำที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๘

ตารางที่ ๒ ประชากรภาคใต้ชายแดน

รายการ	ปี					
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
จำนวนประชากร (ล้านคน)	๑.๙๓	๑.๙๕	๑.๙๗	๒.๐๐	๒.๐๑	๒.๐๓
โครงสร้างประชากร (%)						
กลุ่ม ๐ - ๑๔ ปี	๒๗.๔๓	๒๗.๑๖	๒๖.๙๑	๒๖.๖๒	๒๖.๗๗	๒๖.๑๑
กลุ่ม ๑๕ - ๕๙ ปี	๖๒.๓๒	๖๑.๔๙	๖๒.๐๑	๖๒.๑๗	๖๑.๘๓	๖๒.๕๖
กลุ่ม ๖๐+	๑๐.๒๖	๑๐.๙๐	๑๑.๐๘	๑๑.๒๒	๑๑.๔๐	๑๑.๓๓
จำนวนประชากรเมือง (ล้านคน)	๐.๔๓	๐.๔๓	๐.๔๓	๐.๔๔	๐.๔๔	๐.๔๔
คะแนน O-NET ๔ วิชาหลัก	๓๓.๐๖	๓๑.๗๑	๓๐.๐๘	๓๒.๐๗	๒๙.๙๑	๓๔.๐๐
จำนวนแรงงานต่างด้าว (คน)	๘,๐๑๑	๘,๓๖๘	๙,๘๓๘	๘,๗๗๙	๗,๘๙๗	๗,๑๑๓

๔.๒ แรงงาน

๔.๒.๑ แรงงานส่วนใหญ่มีความรู้ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า โดยในปี ๒๕๖๐ แรงงานที่มีความรู้ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีจำนวน ๐.๖๙ ล้านคน ลดลงจากปี ๒๕๕๕ ร้อยละ ๒๐.๒๙ ขณะที่แรงงานที่มีการศึกษาระดับวิชาชีพชั้นสูงและระดับอาชีวศึกษามีจำนวนน้อยและมีแนวโน้มลดลง ในปี ๒๕๖๐

มีแรงงานที่จบการศึกษาระดับวิชาชีพชั้นสูงจำนวน ๖๗,๘๙๔ คน ลดลงจากปี ๒๕๕๕ ร้อยละ ๗.๑๕ และมีสัดส่วนร้อยละ ๕.๒๒ ของแรงงานรวม และแรงงานที่จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาจำนวน ๑๗,๗๑๒ คน ลดลงจากปี ๒๕๕๕ ร้อยละ ๑๖.๗๘ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑.๓๖ ของแรงงานรวม ส่งผลให้มีปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะฝีมือแรงงาน

๔.๒.๒ **แรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายมีแนวโน้มลดลง** โดยในปี ๒๕๖๐ จำนวนแรงงานต่างด้าวในพื้นที่มี จำนวน ๗,๑๑๓ คน ลดลงจากปี ๒๕๕๕ ที่มีจำนวน ๘,๐๑๑ คน ลดลงคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๑ โดยจังหวัดปัตตานีมีแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายมากที่สุด จำนวน ๓,๖๓๒ คน และจังหวัดนราธิวาสมีแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายน้อยที่สุดจำนวน ๑,๔๑๘ คน โดยแรงงานส่วนใหญ่เป็นชาวเมียนมา ร้อยละ ๖๕.๙๔ กัมพูชา ร้อยละ ๒๖.๑๘ และลาว ร้อยละ ๒.๔๖ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในอาชีพการเกษตรและต่อเนื่องการเกษตร ก่อสร้าง และการผลิต

๔.๓ การศึกษา

๔.๓.๑ **สถาบันการศึกษามีทุกระดับ** โดยระดับอุดมศึกษา จำนวน ๘ แห่ง ครอบคลุมทั้ง ๓ จังหวัด แยกเป็นสังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยรัฐ ๕ แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา วิทยาลัยชุมชนยะลา วิทยาลัยชุมชนปัตตานี วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส สังกัดสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตยะลา และมหาวิทยาลัยเอกชน ๑ แห่ง คือ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี วิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน ๑๙ แห่ง

๔.๓.๒ **จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรเพิ่มขึ้นแต่ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ** โดยในปี ๒๕๖๐ ประชากรภาคใต้ชายแดนมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ๘.๙๐ ปี เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๖ ที่มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ๘.๖๓ ปี แต่ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่ ๙.๖๒ ปี อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณา รายจังหวัด พบว่าจังหวัดยะลา มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยสูงสุด ๙.๓๐ ปี และจังหวัดนราธิวาสมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยต่ำสุด ๘.๒๐ ปี

๔.๓.๓ **ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ** โดยผลการสอบ O-NET ชั้น ม.๓ (๔ วิชาหลัก) ในปีการศึกษา ๒๕๖๐ อยู่ที่ร้อยละ ๓๔.๐๐ เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ๓๑.๗๑ อย่างไรก็ตาม ค่าคะแนนยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่ ๔๑.๗๘ และมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ในทุกวิชา เนื่องจากผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบทำให้การเรียนการสอนไม่เต็มที่ และระดับมัธยมศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการเรียนการสอนหลักสูตรทางศาสนาควบคู่กับหลักสูตรสามัญ ซึ่งมีการใช้ภาษาถิ่นในการเรียนการสอน ทำให้เป็นข้อจำกัดในการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจในบทเรียน

๔.๔ สาธารณสุข

๔.๔.๑ **มีสถานบริการสาธารณสุขให้บริการครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่** มีโรงพยาบาลของรัฐ จำนวน ๓๓ แห่ง แยกเป็น โรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.) ๑ แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป (รพท.) ๔ แห่ง โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) ๒๘ แห่ง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ๓๑๙ แห่ง

๔.๔.๒ ประชาชนของภาคใต้ชายแดนเข้าถึงบริการสาธารณสุขมากขึ้น โดยในปี ๒๕๖๐ มีสัดส่วนประชากรต่อแพทย์ ๓,๒๔๓ คน ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าระดับประเทศที่ ๑,๘๗๐ คน และดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีจำนวนประชากรต่อแพทย์ ๓,๘๓๕ คน จังหวัดปัตตานีมีสัดส่วนประชากรต่อแพทย์สูงสุดที่ ๓,๖๒๑ คน รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาสและจังหวัดยะลาที่ ๓,๕๘๗ คน และ ๒,๕๒๓ คน ตามลำดับ บุคลากรทางการแพทย์ยังคงกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลักของภาคโดยเฉพาะจังหวัดยะลา เนื่องจากเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลศูนย์ (โรงพยาบาลประจำจังหวัดประจำภูมิภาคที่มีขีดความสามารถระดับตติยภูมิ มีจำนวนเตียงมากกว่า ๕๐๐ เตียง)

๔.๔.๓ อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่ป้องกันได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่ป้องกันได้ ได้แก่ โรคมะเร็ง โรคความดันโลหิต โรคหัวใจ โรคเบาหวาน และโรคหลอดเลือดสมอง ลดลงจาก ๑๐,๖๕๘ คนต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๕๖ เป็น ๔,๒๔๓ คนต่อประชากรแสนคนในปี ๒๕๖๐ การเจ็บป่วยของประชาชนในภาคใต้ชายแดน ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง หัวใจ และเบาหวาน ซึ่งมีอัตราผู้ป่วย ๑,๕๓๐ ๑,๓๐๐ และ ๗๙๔ คนต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ จังหวัดที่มีอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่ป้องกันได้สูงสุดอันดับแรก ได้แก่ จังหวัดยะลา ซึ่งมีอัตราผู้ป่วยคิดเป็น ๔,๙๗๓ คนต่อประชากรแสนคน

๔.๔.๔ อัตราตายมารดาลดลงและอัตราตายทารกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยการตายของมารดาจากการคลอดบุตรในปี ๒๕๖๐ มีอัตรา ๔๓.๖ คนต่อการเกิดมีชีพแสนคน ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าระดับประเทศที่ ๒๑.๘ ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่อัตรา ๔๘.๐ คนต่อการเกิดมีชีพแสนคน โดยจังหวัดนราธิวาสมีอัตราตายมารดาสูงที่สุด ที่ ๔๘.๓ คนต่อการเกิดมีชีพแสนคน รองลงมาคือจังหวัดปัตตานีและยะลาที่ ๔๔.๒ และ ๓๘.๒ ตามลำดับ ส่วนสถานการณ์การตายของทารกในปี ๒๕๖๐ มีอัตรา ๑๐.๑ คน ซึ่งสูงกว่าระดับประเทศที่มีอัตรา ๕.๙ คนต่อการเกิดมีชีพพันคน และเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๖ ที่อัตรา ๙.๘ คนต่อการเกิดมีชีพพันคน โดยจังหวัดนราธิวาสมีอัตราตายของทารกสูงสุด คิดเป็น ๑๑.๕ คนรองลงมาคือจังหวัดปัตตานีและยะลา คิดเป็นอัตรา ๑๐.๒ และ ๘.๖ ตามลำดับทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการดูแลสุขภาพของมารดาในช่วงตั้งครรภ์และการดูแลทารกแรกคลอด

๔.๕ ความยากจนและการว่างงาน

ประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ชายแดนยังมีปัญหาความยากจนและขาดความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ในปี ๒๕๖๐ มีสัดส่วนคนจนอยู่ในระดับสูงที่ร้อยละ ๒๘.๘๕ ซึ่งสูงกว่าสัดส่วนคนจนระดับประเทศที่มีอัตราร้อยละ ๗.๘๗ โดยจังหวัดปัตตานีมีจำนวนและสัดส่วนคนจนสูงที่สุดที่ร้อยละ ๓๔.๒๐ เป็นลำดับที่ ๗๗ ของประเทศ รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาส และจังหวัดยะลาที่มีสัดส่วนคนจนอยู่ที่ร้อยละ ๓๔.๑๗ และ ๑๓.๑๑ ตามลำดับ เป็นลำดับที่ ๗๖ และ ๖๘ ของประเทศตามลำดับ นอกจากนี้ ภาคใต้ชายแดนยังมีการว่างงานของประชาชนในอัตราที่สูง โดยเฉพาะจังหวัดนราธิวาสที่มีอัตราการว่างงานสูงสุดของภาคที่ร้อยละ ๕.๐๑ รองลงมาคือ ปัตตานี และยะลาที่ร้อยละ ๑.๗๖ และ ๐.๖๖ ตามลำดับ ทั้งนี้ คนจนส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตรและประมงพื้นบ้าน

๔.๖ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ชายแดนที่มีแนวโน้มการเกิดเหตุและผู้เสียชีวิตลดลง โดยมีสถิติจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๖๘ เหตุการณ์ ลดลงจากปี ๒๕๕๖ ที่มีจำนวน ๖๒๑ เหตุการณ์ ขณะที่จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตลดลง โดยปี ๒๕๖๐ มีจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ ๒๒๗

คน และผู้เสียชีวิต ๘๒ ราย ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ ที่มีผู้บาดเจ็บ ๘๘๔ คน และเสียชีวิต ๕๑๐ ราย ซึ่งมีปัจจัยจากการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาควบคู่กับงานด้านความมั่นคง ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการให้ความสำคัญกับการบูรณาการงานด้านความมั่นคงกับงานด้านการพัฒนา โดยดำเนินโครงการที่มีกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาทั้งในด้านความมั่นคงและการพัฒนา ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบกับภาครัฐมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๕. ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ

๕.๑ สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕.๑.๑ พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ในปี ๒๕๖๑ ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ป่าไม้ ๑.๗๔ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๔ ของพื้นที่ภาค และคิดเป็นร้อยละ ๑.๗ ของพื้นที่ป่าไม้ทั้งประเทศ โดยเพิ่มขึ้นจากที่ผ่านมา ร้อยละ ๐.๓ เนื่องจากการส่งเสริมการปลูกป่าและการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๑ ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๐.๔ ต่อปี พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดยะลา มีสัดส่วนร้อยละ ๓๒.๘ รองลงมาคือ จังหวัดนราธิวาส และปัตตานี มีสัดส่วนร้อยละ ๒๖.๖ และ ๕.๗ ตามลำดับ ทั้งนี้จังหวัดปัตตานี มีอัตราเพิ่มของพื้นที่ป่าไม้มากที่สุดร้อยละ ๔.๙ ขณะที่จังหวัดยะลา มีอัตราการลดลงของพื้นที่ป่ามากที่สุด ร้อยละ ๐.๓

ในปี ๒๕๖๑ ภาคใต้ชายแดนมีพื้นที่ป่าชายเลน ๐.๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ ของพื้นที่ภาค และคิดเป็นร้อยละ ๐.๗ ของพื้นที่ป่าชายเลนทั้งประเทศ ในช่วงปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ มีพื้นที่ป่าชายเลนลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๐.๐๗ เนื่องจากการบุกรุกพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ในการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง

๕.๑.๒ ปริมาณน้ำกักเก็บในแหล่งเก็บน้ำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ปริมาณน้ำท่าของภาคใต้ชายแดนมาจากลุ่มน้ำหลัก คือ ลุ่มน้ำปัตตานีและลุ่มน้ำบางนรา มีค่ารายปีเฉลี่ย ๒,๖๗๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จากสถิติปริมาณการเก็บกักน้ำได้ของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของภาคใต้ชายแดนจำนวน ๑ อ่าง คือ อ่างเก็บน้ำบางยาง ซึ่งในช่วงปี ๒๕๕๗-๒๕๖๑ มีปริมาณน้ำที่เก็บกักเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑๘.๙ โดยในปี ๒๕๖๑ กักเก็บน้ำได้ปริมาณ ๑,๑๙๒ ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๗๑.๒ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๙๑.๓ จากปี ๒๕๖๐ หรือเก็บได้ร้อยละ ๔๔.๖ ของปริมาณน้ำท่ารายปี โดยภาคใต้ชายแดนมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สามารถกักเก็บน้ำได้ รวมทั้งมีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างมากถึงแม้ว่าความสามารถในการกักเก็บจะค่อนข้างต่ำแต่ไม่ส่งผลกระทบต่ออุปโภคบริโภคและการทำการเกษตรของประชาชนมากนัก

๕.๑.๓ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำสำคัญมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากการสำรวจคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำสำคัญของภาค ได้แก่ แม่น้ำปัตตานีตอนบน แม่น้ำปัตตานีตอนล่าง และแม่น้ำสายบุรี โดยในปี ๒๕๖๑ คุณภาพน้ำอยู่ในระดับดีทั้ง ๓ แห่ง เมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๖๐ คุณภาพน้ำของแม่น้ำปัตตานีตอนบนและแม่น้ำปัตตานีตอนล่างอยู่ในระดับพอใช้และคุณภาพน้ำของแม่น้ำสายบุรีอยู่ในเกณฑ์ดี

๕.๑.๔ การกัดเซาะชายฝั่งทะเล ในปี ๒๕๖๐ ชายฝั่งทะเลภาคใต้ชายแดนถูกกัดเซาะรวม ๗๖.๑๑ กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๐ ของชายฝั่งทะเลของประเทศ ชายฝั่งจังหวัดปัตตานีมีการกัดเซาะในอำเภอยะหริ่ง อำเภอสายบุรี และอำเภอบานาเระ จังหวัดปัตตานี โดยมีพื้นที่ที่มีการกัดเซาะ ๔๔.๒๓ กิโลเมตร และจังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่ชายฝั่งถูกกัดเซาะในอำเภอเมืองและอำเภอดากใบ โดยเป็นพื้นที่ที่มีการกัดเซาะ

๓๑.๘๘ กิโลเมตร สาเหตุการกัดเซาะชายฝั่งส่วนหนึ่งมาจากการขยายตัวของกิจกรรมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งทะเล เช่น การปลูกสร้างสิ่งสาธารณูปโภค และการขยายตัวของชุมชนรुक้าชายฝั่ง การบุกรุกทำลายป่าชายเลน เป็นต้น รวมทั้งภาวะความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทิศทางของกระแสน้ำในทะเล และการเกิดคลื่นลมที่รุนแรงมากขึ้น

๕.๑.๕ ปริมาณขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในช่วงปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ ภาคใต้ชายแดนอัตราการเกิดขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒.๒๐ ต่อปี โดยในปี ๒๕๖๐ มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ๐.๗๔ ล้านตัน คิดเป็น ๒,๐๓๐ ตันต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๗๐ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ จำนวน ๑๓,๕๑๘ ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๑ ในจำนวนนี้เป็นขยะที่สามารถกำจัดได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจำนวน ๐.๑๖ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔๔ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นของภาค และมีขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์จำนวน ๐.๓๐ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๑ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นของภาค

๕.๒ สถานการณ์ปัญหาภัยพิบัติ

๕.๒.๑ สถานการณ์ไฟไหม้ป่ามีแนวโน้มลดลง จากสถิติในช่วงปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ พบว่ามีอัตราการเกิดไฟป่าลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๔๗.๕ ต่อปี โดยในปี ๒๕๖๑ ภาคใต้ชายแดนไม่พบการเกิดไฟป่า ซึ่งใกล้เคียงกับปี ๒๕๖๐ ที่เกิดไฟป่าจำนวน ๑ ครั้ง มีพื้นที่เสียหายจากไฟไหม้ ๒ ไร่

๕.๒.๒ สถานการณ์อุทกภัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะบริเวณริมฝั่งแม่น้ำสุโขทัย-ลพบุรี-ลพบุรี และริมแม่น้ำปัตตานี จังหวัดปัตตานี โดยในปี ๒๕๖๐ มีจำนวนหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยจำนวน ๑,๕๘๘ หมู่บ้าน คริวเรือนที่ได้รับผลกระทบ ๑๑๗,๗๖๙ คริวเรือน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๗ ที่ได้รับผลกระทบจำนวน ๑,๒๓๑ หมู่บ้าน ๑๓๑,๓๗๕ คริวเรือน โดยสถานการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้นในช่วงปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐ เป็นสถานการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล

ตารางที่ ๓ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติของภาคใต้ชายแดน

รายการ	ปี					
	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (ล้านตัน/ปี)	๐.๖๘	๐.๗๐	๐.๗๔	๐.๗๓	-	-
ปริมาณขยะที่ถูกกำจัดอย่างถูกวิธี (ล้านตัน/ปี)	๐.๐๓	๐.๑๓	๐.๑๖	๐.๑๕	-	-
จำนวนพื้นที่ป่าที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)	๑๓๓	๔๗๕	๘๓๔	๓,๓๑๔	๒	๐
จำนวนหมู่บ้านได้รับผลกระทบจากอุทกภัย (หมู่บ้าน)	-	๑,๒๓๑	-	๑,๓๖๒	๑,๕๘๘	-
จำนวนครัวเรือนได้รับผลกระทบจากอุทกภัย (ครัวเรือน)	-	๑๓๑,๓๗๕	-	๕๔,๕๔๔	๑๑๗,๗๖๙	-

๖. สภาวะแวดล้อม

๖.๑ จุดแข็ง

๖.๑.๑ **สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ** เหมาะสมต่อการผลิตพืชเขตร้อน โดยเฉพาะยางพารา ปาล์มน้ำมัน และเป็นแหล่งทำการประมงที่สำคัญของประเทศ

๖.๑.๒ **ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีสัดส่วนสูง** สามารถพัฒนาความรู้และทักษะไปสู่แรงงานที่มีฝีมือและทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่

๖.๑.๓ **มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร อาทิ การแปรรูปยาง ไม้ยาง ปาล์มน้ำมัน และอุตสาหกรรมประมง และแปรรูปอาหารทะเลเพื่อการส่งออก โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอหนองจิกและเมืองปัตตานี** รวมทั้งเป็นที่ตั้งของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนราธิวาสที่สามารถดึงดูดให้มีการลงทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ได้มากขึ้น

๖.๑.๔ **ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศมีความหลากหลาย** ทั้งทางบก (ป่าฮาลา-บาลา) และทางทะเล (หาดตะโละกาโปร์ หาดแหมแหม จังหวัดปัตตานี และหาดนราทัศน์ จังหวัดนราธิวาส) รวมทั้งมีประเพณี วัฒนธรรมโดดเด่นและเป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ สามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรม

๖.๑.๕ **โครงข่ายคมนาคมขนส่งสามารถเชื่อมโยงทั้งในและต่างประเทศ** เช่น ด้านชายแดนท่าเรือ รถไฟ และสนามบิน รวมทั้งมีเมืองชายแดนที่มีศักยภาพ (เบตง สุโหงโก-ลก) สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจกับภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออก รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน (รัฐกลันตัน และรัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย)

๖.๑.๖ **มีสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงและเป็นแหล่งองค์ความรู้ และงานวิจัยพัฒนานวัตกรรมที่สำคัญของภาค** อาทิ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งเป็นแหล่งความรู้และงานวิจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สำคัญในพื้นที่

๖.๑.๗ **มีเมืองศูนย์กลางที่มีศักยภาพในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ** ที่สามารถขยายผลจากโครงการเมืองต้นแบบ เพื่อรองรับการขยายตัวทางการค้าและการท่องเที่ยวชายแดน เช่น เมืองยะลา เมืองปัตตานี และเมืองนราธิวาส

๖.๒ จุดอ่อน

๖.๒.๑ **เศรษฐกิจหลักของภาคมีอัตราการขยายตัวในระดับต่ำ** เนื่องจากพึ่งพาภาคเกษตรที่มีปัญหาประสิทธิภาพการผลิตและการบริหารจัดการ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยและมีการผลิตแบบดั้งเดิม มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรค่อนข้างน้อย รวมทั้งขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการผลผลิตอย่างเป็นระบบ

๖.๒.๒ **มีปัญหาการว่างงานโดยมีอัตราการว่างงานสูงสุดของประเทศ** ในขณะที่ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในกำลังแรงงาน แต่ไม่สามารถใช้กำลังแรงงานได้เต็มศักยภาพ เนื่องจากปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ส่งผลให้มีการลงทุนและการจ้างงานในพื้นที่น้อย และแรงงานส่วนใหญ่มีปัญหาด้านทักษะฝีมือแรงงานไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมประมงโดยจำเป็นต้องใช้แรงงานต่างด้าว

๖.๒.๓ ภาคอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคเกษตร ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นต้น เป็นผลิตภัณฑ์เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ ขาดการต่อยอดสู่อุตสาหกรรมใหม่ๆ ที่หลากหลาย

๖.๒.๔ ปัญหาคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อการประกอบอาชีพของประชากร **และปัญหาการสาธารณสุข** โดยเฉพาะสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก รวมทั้งโรคประจำถิ่น ทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาค และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๖.๒.๕ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังส่งผลต่อภาพลักษณ์ความไม่ปลอดภัยและความเชื่อมั่นด้านการลงทุนในพื้นที่

๖.๒.๖ ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ส่งผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเล การกัดเซาะชายฝั่ง และปัญหาอุทกภัยที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น

๖.๓ โอกาส

๖.๓.๑ การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น กรอบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย (IMT-GT) โครงการพัฒนาร่วมไทย – มาเลเซีย (JDA) โครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมสำหรับพื้นที่ชายแดนไทย – มาเลเซีย (JDS) สร้างโอกาสในการขยายความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน การค้า และการลงทุนร่วมกัน

๖.๓.๒ การเปิดเสรีทางการค้าและการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภายหลังปี ๒๕๕๘ เป็นโอกาสของภาคการผลิตในการขยายตลาดสินค้าและบริการของพื้นที่ รวมทั้งมีโอกาสนในการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์เพื่อเชื่อมโยงภายในภูมิภาคเพื่อรองรับการขนส่งสินค้าและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

๖.๓.๓ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาค ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ รวมทั้งส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตประชาชนให้มีความสะดวกยิ่งขึ้น

๖.๓.๔ นโยบายของรัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่และเป็นโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชน รวมถึงการพัฒนาสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ภายใต้โครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

๖.๔ ภัยคุกคาม

๖.๔.๑ ความผันผวนของราคาน้ำมันและภาวะเศรษฐกิจโลก รวมทั้งการแข่งขันในตลาดโลก มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของภาค ทำให้เกษตรกรมีความเสี่ยงต่อรายได้สูง

๖.๔.๒ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีผลต่อความผันผวนของฤดูกาล และการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง คลื่นลมแรง เป็นต้น ส่งผลกระทบต่อการผลิตในภาคการเกษตรของภาค ทั้งพืช ปศุสัตว์และประมง ซึ่งเป็นรายได้หลักของเกษตรกร รวมทั้งปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่มีแนวโน้มความรุนแรงมากขึ้น สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชน ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาค

๖.๔.๓ การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมืออย่างผิดกฎหมาย เนื่องจากภาคการผลิตของภาคยังมีความต้องการแรงงานต่างด้าวสูง โดยเฉพาะสาขาเกษตรและประมง ทำให้ผู้ประกอบการมีภาระต้นทุนการใช้แรงงานถูกกฎหมายสูง ส่งผลให้มีการลักลอบนำเข้าแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมืออย่างผิดกฎหมาย ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด และปัญหาโรคระบาดจากแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายของงบประมาณภาครัฐและก่อให้เกิดการระบาดไปยังประชากรในพื้นที่

๗. ปัญหาและประเด็นท้าทาย

๗.๑ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและรายได้ต่อหัวประชากรต่ำ โครงสร้างเศรษฐกิจพึ่งพาภาคเกษตรซึ่งมีการผลิตแบบดั้งเดิม และส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ซึ่งรายได้ครัวเรือนต่ำ

๗.๒ อุตสาหกรรมของภาคยังเป็นการแปรรูปขั้นต้น และเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบเดิมเพื่อการส่งออก เช่น ยางแผ่น ยางแผ่นรมควัน และน้ำมันปาล์มดิบ ไม้ยางพารา สัตว์น้ำแช่เย็น แช่แข็ง เป็นต้น

๗.๓ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมกระทบต่อปริมาณทรัพยากรประมง จากการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ไม่ถูกต้อง แหล่งขยายพันธุ์สัตว์น้ำถูกทำลาย การตั้งเงินของอ่าวปิดตานิและน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมและบ้านเรือนชุมชน

๗.๔ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในการดูแลอนามัยของแม่และเด็กอย่างถูกต้อง รวมทั้งระดับการศึกษาของแรงงานส่วนใหญ่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา ทำให้แม่และเด็กมีอัตราการตายสูง รวมทั้งบ้านเรือนประชาชนอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกลทำให้ไม่สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐ

๗.๕ ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่มีแนวโน้มลดลง แต่ผู้ประกอบการยังขาดความเชื่อมั่นในการลงทุนและการท่องเที่ยวซึ่งกระจุกตัวในบริเวณชายแดน จากความกังวลความไม่ปลอดภัยทำให้พื้นที่บริเวณตอนในที่มึศักยภาพไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาได้อย่างเต็มที่

๗.๖ ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตเสื่อมโทรม ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลลดลง และการกัดเซาะชายฝั่งที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและรุนแรงมากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวหลายแห่งขาดการพัฒนาให้มีมาตรฐาน และอยู่ในพื้นที่ห่างไกลการเข้าถึงพื้นที่ไม่สะดวกและปลอดภัย

๗.๗ สนับสนุนการลงทุนอุตสาหกรรมเกษตรและธุรกิจบริการมูลค่าสูง ได้แก่ ธุรกิจบริการที่สร้างมูลค่าเพิ่ม (ธุรกิจบริการทางการแพทย์ สถานะบริบาลผู้ป่วย ธุรกิจนันทนาการ และบริการทางการศึกษา) ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) เพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างภูมิภาค รวมทั้งการนำงานวิจัยของสถาบันการศึกษามาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เพื่อต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรในพื้นที่

๗.๘ พัฒนาเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ให้บรรลุเป้าหมายเพื่อให้มีฐานเศรษฐกิจที่มั่นคง และกระจายความมั่งคั่ง ให้กับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งการขยายผลไปยังพื้นที่ที่มีศักยภาพโดยรอบ

๘. แนวคิดและทิศทางการพัฒนา

ภาคใต้ชายแดนพึ่งพิงภาคการเกษตร โดยมีพืชเศรษฐกิจหลัก ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผล ซึ่งยังใช้รูปแบบการผลิตแบบดั้งเดิม และมีการแปรรูปขั้นต้นเพื่อการส่งออก ทำให้ได้รับผลกระทบจากความผันผวนของราคา นอกจากนี้ภาพลักษณ์ความไม่ปลอดภัยจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ส่งผลต่อภาวะการค้าและ

การลงทุน อย่างไรก็ตาม ภาคใต้ชายแดนเป็นแหล่งทำการประมงที่สำคัญของประเทศ เนื่องจากมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์และมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม รวมทั้งมีพื้นที่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป และเมืองชายแดนมีจุดที่ตั้งที่ได้เปรียบในการเชื่อมโยงการพัฒนาระหว่างพื้นที่ภาคใต้และมาเลเซียรวมทั้งสิงคโปร์ ประกอบกับปัจจุบันรัฐบาลอยู่ระหว่างดำเนินโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร อำนวยความสะดวก การพัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว อำนวยความสะดวก-ลก และอำนวยความสะดวก เพื่อสร้างงาน และรายได้ให้กับประชาชน ควบคู่ไปกับการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

๘.๑ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์

“เป็นแหล่งผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สำคัญของประเทศ และเป็นเมืองชายแดนเชื่อมโยงการค้าและการท่องเที่ยวกับพื้นที่ภาคใต้และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ชุมชนมีความเข้มแข็งอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม”

๘.๒ วัตถุประสงค์

๘.๒.๑ เพื่อพัฒนายกระดับการผลิตและการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรหลักของภาค

๘.๒.๒ เพื่อพัฒนาเมืองชายแดน (สุโขทัย-ลก และเบตง) ให้เป็นศูนย์กลางการค้า การท่องเที่ยวของภาค

๘.๒.๓ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านรายได้ การศึกษา และสาธารณสุข และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๘.๓ เป้าหมาย

๘.๓.๑ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคใต้ชายแดนขยายตัวเพิ่มขึ้น

๘.๓.๒ สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ในการกระจายรายได้ภาคใต้ชายแดนลดลง

๘.๔ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย				
		๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๒-๒๕๖๕
อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคใต้ชายแดน	๘๑.๒๔๒ ล้านบาท (CVM ปี ๒๕๕๙)	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๓.๐๒	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๓.๐๒	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๓.๐๒	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๓.๐๒	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๓.๐๒
สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ในการกระจายรายได้ภาคใต้ชายแดนลดลง	๐.๔๔๕ (ปี ๒๕๖๐)	ลดลงต่ำกว่า ๐.๔๔๕	ลดลงต่ำกว่า ๐.๔๔๕	ลดลงต่ำกว่า ๐.๔๔๕	ลดลงต่ำกว่า ๐.๔๔๕	ลดลงต่ำกว่า ๐.๔๔๕

หมายเหตุ ค่าเป้าหมายมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค (GRP) ภาค คำนวณจากค่าเป้าหมายประเทศ

๘.๕ ยุทธศาสตร์การพัฒนา

๘.๕.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับภาคการผลิต

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย				
		๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๒-๒๕๖๕
อัตราการขยายตัวการผลิตภาคเกษตรภาคใต้ ชายแดน	๒๕,๘๕๘ ล้านบาท (CVM ปี ๒๕๕๙)	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๑.๑๙	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๑.๑๙	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๑.๑๙	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๑.๑๙	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๑.๑๙
อัตราการขยายตัวการผลิตภาคอุตสาหกรรมภาคใต้ชายแดน	๖,๗๒๕ ล้านบาท (CVM ปี ๒๕๕๙)	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๒.๖๖	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๒.๖๖	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๒.๖๖	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๒.๖๖	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๒.๖๖

หมายเหตุ ค่าเป้าหมายประเทศ GRP ภาคเกษตร และภาคอุตสาหกรรม คำนวณจากค่าเป้าหมายประเทศ

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร

๑.๑) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว และไม้ผล โดยการสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการปลูก การบำรุงรักษา พัฒนายางสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่และลดต้นทุนการผลิต และการเก็บเกี่ยวผลผลิต รวมทั้งการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าผลผลิต ประกอบด้วย

(๑) ยางพารา ผลิตภัณฑ์ยางขึ้นต้น ขึ้นกลาง อาทิ ยางแท่ง ยางเครฟ และยางคอมปาวด์ เพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตลอดจนอุตสาหกรรมปลายน้ำ เช่น อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในงานวิศวกรรม (แผ่นยางปูพื้น ยางรองหมอนรองรถไฟ และยางรองคอสะพาน) และวัสดุทางการแพทย์ (วัสดุจัดฟัน ถุงมือยาง ถุงยางอนามัย และสายน้ำเกลือ) ตลอดจนส่งเสริมการผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ยางที่มีดีไซน์ที่ทันสมัยและมีมูลค่าสูง

(๒) ปาล์มน้ำมัน ส่งเสริมการค้าเงินธุรกิจปาล์มน้ำมันของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ส่งเสริมการจัดตั้งอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคอลขึ้นต้นและขึ้นปลายแปรรูปปาล์มน้ำมันครบวงจรเพื่อรองรับผลผลิตที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต

(๓) มะพร้าว การพัฒนาและสนับสนุนการปลูกมะพร้าวพันธุ์ดี โดยขยายพื้นที่ปลูกมะพร้าวพันธุ์ดี ทั้งมะพร้าวน้ำหอม และมะพร้าวผลแก่ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมการแปรรูปมะพร้าว อาทิ มะพร้าวน้ำหอมกระป๋อง น้ำกะทิสด และกะทิกะป๋อง จำหน่ายเพื่อการบริโภคในประเทศและส่งออก รวมทั้งส่งเสริมการทำน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น เพื่อใช้ในธุรกิจสปา และเครื่องสำอาง

(๔) ไม้ผล (ทุเรียน ลองกอง) ส่งเสริมการผลิตทุเรียนพันธุ์ดีในพื้นที่จังหวัดยะลา โดยเฉพาะพันธุ์หมอนทอง ชะนี และก้านยาว และส่งเสริมการปลูกทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองที่มีรสชาติโดดเด่นและเป็นที่ต้องการของตลาด และลองกองพันธุ์ดีในจังหวัดนราธิวาส ให้ผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานการส่งออก โดยใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่ระบบการปลูก การบำรุงรักษา การเก็บเกี่ยว ระบบการคัดแยกคุณภาพ (Food Processing Technology) พัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน มีระบบโลจิสติกส์ทั้ง

Cool Chain และ Cold Chain ในการเก็บรักษาผลผลิต และการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า รวมทั้งการพัฒนา Young Farmer ให้เป็น Smart Farmer ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการฟาร์มและมีศักยภาพด้านการตลาดที่เป็นทั้งผู้ผลิตและผู้จำหน่ายโดยตรง และการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจและ SMEs จำหน่ายผ่านระบบการตลาดออนไลน์ (E-Commerce) และส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๒) พัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร พัฒนาตลาดกลางสินค้าเกษตร โดยเฉพาะยางพารา ปาล์มน้ำมัน เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงราคาและศูนย์กลางการซื้อขายในพื้นที่ โดยพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถเชื่อมโยงแหล่งซื้อขายทั้งในและต่างประเทศ ส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าทั้งระบบ Online และ Offline

๑.๓) ส่งเสริมให้เกษตรกรกรรรายย่อยปรับระบบการผลิตให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน อาทิ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ เป็นเกษตรปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการปลูกพืชที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของตลาด ร่วมกับการปลูกพืชเศรษฐกิจหลักของภาค (ยางพาราและปาล์มน้ำมัน) และการทำปุ๋ยสัตว์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด เพื่อเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยงจากความผันผวนด้านราคา รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ในการวางแผนการผลิตและบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) และยกระดับเกษตรกรรายย่อยไปสู่ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรมืออาชีพ (Smart Entrepreneur)

๒) ยกกระดับอุตสาหกรรมประมง การเพาะเลี้ยงกุ้งและสัตว์น้ำชายฝั่งเพื่อการส่งออกและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี และนราธิวาส โดยพัฒนาเพื่อยกระดับศูนย์วิจัยและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้เป็นศูนย์กระจายพันธุ์สัตว์น้ำที่มีคุณภาพ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบมาตรฐานการจัดการฟาร์ม (Good Agriculture Practice : GAP และ Code of Conduct : CoC) รวมทั้งกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ มีสุขอนามัยที่ได้มาตรฐานและเป็นไปตามกฎและกติกาสากล ตลอดจนการพัฒนาระบบตลาด รวมทั้งส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารทะเลที่หลากหลายและได้มาตรฐานสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดและเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญให้กับภาคใต้ได้อย่างยั่งยืน ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อตลาดเฉพาะ (Niche Market)

๓) ส่งเสริมการเลี้ยงปลุสัตว์ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านอาหาร สร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส โดยการวิจัยพัฒนาปรับปรุงพันธุ์เพื่อเพิ่มปริมาณสัตว์ที่มีพันธุกรรมดี และกระจายสัตว์พันธุ์ดีไปยังเกษตรกร การส่งเสริมและขยายการเลี้ยงไก่เบตง โคเนื้อ และแพะ ให้เพียงพอต่อการบริโภคในพื้นที่ สนับสนุนโรงฆ่าและที่ได้มาตรฐาน ถูกหลักสุขอนามัย และส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม อาทิ นมแพะพาสเจอร์ไรส์ ไอศกรีม และเครื่องสำอาง รวมทั้งสนับสนุนการเลี้ยงปลุสัตว์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตมุสลิมให้เป็นวัตถุดิบสำหรับแปรรูปที่ได้มาตรฐานฮาลาลและมาตรฐานสากลเพื่อบริโภคในท้องถิ่นและส่งออก

๔) ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเกษตรกรมืออาชีพ/เกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) และส่งเสริมการทำธุรกิจการเกษตรแบบครบวงจร มีการเชื่อมโยงเครือข่ายในรูปแบบคลัสเตอร์ และบริหารจัดการร่วมกันในรูปแบบเกษตรแปลงใหญ่เพื่อลดต้นทุนการผลิต และร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิต เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตรสมัยใหม่ สนับสนุนสร้างและพัฒนาองค์กร สถาบันเกษตรกร และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็ง ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี

และนวัตกรรมการเกษตรแห่งอนาคต และเทคโนโลยีดิจิทัล อาทิ เกษตรแม่นยำ เพื่อลดความเสียหายจากภัยพิบัติ และความเสียหายกรณีเกิดโรคระบาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ในการวางแผนการผลิต และบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด และมีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งความรู้และแหล่งเงินทุนที่เป็นธรรมและทั่วถึง เพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจฐานราก รวมทั้งพัฒนาผู้ประกอบการและ SMEs ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจ Startup และการพัฒนาความเชื่อมโยงธุรกิจตามแนวประชารัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานสากล และสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

๕) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีฐานชีวภาพ และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตภาคการเกษตร โดยการส่งเสริมการนำผลการวิจัยด้านเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป และการเก็บรักษา อาทิ การใช้เทคโนโลยีฐานชีวภาพในการผลิตภาคเกษตร การใช้เทคโนโลยีฐานชีวภาพในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร และส่งเสริมการเชื่อมโยงการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมและเทคโนโลยีร่วมกับสถาบันการศึกษาเพื่อวิจัยพัฒนาการออกแบบ พัฒนาและแปรรูปสินค้าเกษตรโดยการใช้เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อรักษาคุณภาพสินค้า รวมทั้งการสร้างผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ที่หลากหลาย

๖) ส่งเสริมการสร้างตราสินค้า (Brand) ผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะสินค้าที่ใช้วัตถุดิบทางการเกษตรที่เป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่นและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม ในการผลิตบรรจุภัณฑ์ การขึ้นทะเบียนและคุ้มครองสิทธิให้กับสินค้า เพื่อจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง รวมทั้งนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดให้กับสินค้า สร้างตราสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่น ตลอดจนใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์แต่ละพื้นที่ในการเชื่อมโยงไปสู่ภาคการผลิตอื่น เช่น การท่องเที่ยวและบริการ อาทิ ไก่เบตง และปลาภูเขา รองรับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นต้น และส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในระดับประเทศ และส่งออกไปยังตลาดโลก

๗) พัฒนาพื้นที่อำเภอหนองจิกต่อเนื่องอำเภอเมืองปัตตานี ให้เป็นเขตอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปปาล์ม น้ำมัน ยางพารา มะพร้าว และการเพาะเลี้ยงชายฝั่งและอุตสาหกรรมแปรรูปประมงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมหนองจิกและนิคมอุตสาหกรรมบานา ส่งเสริมการทำประมงและการแปรรูปที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสนับสนุนผู้ประกอบการให้มาลงทุนในพื้นที่โดยการให้สิทธิพิเศษ มาตรการทางการเงินและการคลัง

๘) พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำลุ่มน้ำเพื่อป้องกันความเสียหายพื้นที่เศรษฐกิจและสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำ โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการออกแบบระบบน้ำในลุ่มน้ำหลัก และพัฒนาระบบโครงข่ายน้ำของภาค (ลุ่มน้ำปัตตานี แม่น้ำสายบุรี และลุ่มน้ำบางนรา) พัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพระบบกักเก็บน้ำและระบบกระจายน้ำ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย รวมทั้งจัดการคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติให้มีความสะอาดและเหมาะสมสำหรับการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่เพื่อการอุปโภค บริโภค อุตสาหกรรม และการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อกระจายประโยชน์ที่เป็นธรรมกับทุกภาคส่วน

๙) สนับสนุนการปรับปรุงท่าเทียบเรือปัตตานีให้มีมาตรฐาน สามารถรองรับการขนส่งสินค้า Feeder ไปยังท่าเรือของมาเลเซียและอินโดนีเซียได้ ปรับปรุงร่องน้ำเพื่อรองรับเรือขนาดใหญ่สำหรับท่าเรือปัตตานีและท่าเรือจังหวัดนราธิวาส การก่อสร้างคันกันคลื่น พัฒนาระบบการให้บริการด้านการขนส่งทางเรือและระบบโลจิสติกส์ที่ได้มาตรฐาน และส่งเสริมการใช้ท่าเรือในเชิงพาณิชย์ รวมทั้ง

การบริหารจัดการท่าเรือแบบมีส่วนร่วมจากชุมชนโดยรอบในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาการเดินเรือสินค้าตามแนวชายฝั่งมีการเติบโตอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑๐) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคการผลิตและบริการในพื้นที่ และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และพัฒนาสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากร การเกษตร และทรัพยากรชีวภาพ รวมทั้งการจัดการทรัพยากรให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ประมง และชายฝั่ง เพื่อเป็นปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพ โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน และการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง โดยใช้เทคโนโลยีและรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และการจัดระเบียบกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสิ่งปลูกสร้างบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลเพื่อลดผลกระทบต่อ การกัดเซาะบริเวณชายฝั่ง รวมทั้งจัดการฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนทางการเกษตรที่เหมาะสม และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๘.๕.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาเมืองสู่ไฮโกล-ลก และเมืองเบตง ให้เป็นเมืองการค้าและเมืองท่องเที่ยวชายแดน และพัฒนาเมืองยะลาให้เป็นเมืองนำอยู่และศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาคใต้ชายแดน

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย				
		๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๒-๒๕๖๕
รายได้การท่องเที่ยวภาคใต้ชายแดน	๖,๔๖๙ ล้านบาท (ปี ๒๕๕๙)	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๑๐
มูลค่าการค้าชายแดนภาคใต้ชายแดน	๗,๕๕๕ ล้านบาท (ปี ๒๕๕๙)	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๒	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๓	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๔	เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๕	เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๓.๕๐

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณด่านชายแดนให้เพียงพอและได้มาตรฐานรวมทั้งพื้นที่เศรษฐกิจบริเวณชายแดน โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงเข้าสู่ด่านให้มีมาตรฐาน การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการขนส่งระหว่างประเทศ จัดระเบียบการใช้พื้นที่บริเวณด่านชายแดน ชุมชนและพื้นที่หลังด่านให้เหมาะสม อาทิ โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโก-ลก บริเวณด่านชายแดนสุโขทัย-สุโขทัย และด่านชายแดนตากใบ และเร่งรัดการก่อสร้างด่านชายแดนบูเก๊ะตา รวมทั้งการจัดหาที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวในอนาคต

๒) พัฒนาโครงข่ายคมนาคมให้มีความเชื่อมโยงและมีมาตรฐานทั้งทางบก และทางอากาศ อาทิ

๒.๑) ทางบก พัฒนาโครงข่ายถนนสายหลัก สายรอง และการขนส่งทางรางให้มีมาตรฐาน และมีความปลอดภัย สามารถเชื่อมโยงและอำนวยความสะดวกในการเดินทางและการขนส่งสินค้าได้ทุกระบบ อาทิ สายนราธิวาส-สุโขทัย-สุโขทัย สายเมืองยะลา-เบตง รวมทั้งพัฒนาและสร้างความร่วมมือในการเชื่อมโยงการเดินทาง การขนส่งสินค้าและการท่องเที่ยวจากสถานีรถไฟสุโขทัย-สุโขทัย เชื่อมต่อไปยัง

ประเทศมาเลเซีย และวางระบบการกำกับดูแลการขนส่งให้มีมาตรฐานความปลอดภัย

๒.๒) ทางอากาศ ปรับปรุงท่าอากาศยานนราธิวาส และการก่อสร้างสนามบินเบตง ให้แล้วเสร็จตามเป้าหมาย รองรับปริมาณความต้องการเดินทางและขนส่งสินค้าทางอากาศและสนับสนุนการพัฒนาเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งชายแดน และการเดินทางท่องเที่ยวเมืองเบตงกับแหล่งเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่ตอนในของภาค เมืองเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน (ปีนัง โกตาบารู รัฐกลันตัน) และแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงของประเทศ

๓) พัฒนาเมืองยะลาให้เป็นเมืองนำอยู่และศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาค โดยการจัดทำแผนแม่บทเชิงพื้นที่เพื่อเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาค พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบบริการสาธารณสุขปโภค และสาธารณสุขการให้ครอบครัวและทั่วถึง เพียงพอกับความต้องการของประชาชน สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองอัจฉริยะ เพื่อสนับสนุนการต่อยอดการพัฒนาฐานเศรษฐกิจเดิม ได้แก่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอุตสาหกรรมเกษตรครบวงจรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวางแผนการสงวนและเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อให้เป็นเมืองนำอยู่ เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ สังคมและการบริการให้กับพื้นที่โดยรอบ สามารถลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ทุกกลุ่ม เพื่อเตรียมพร้อมจังหวัดยะลาให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาค ในช่วงปีที่ ๑๖ – ๒๐

๔) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยปรับปรุงภูมิทัศน์ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการที่เพียงพอและได้มาตรฐาน มีความปลอดภัย ควบคู่กับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และจัดเก็บข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพโดยเฉพาะชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นอย่างเป็นระบบ เพื่อลดอัตราการถูกคุกคามของสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้จะสูญพันธุ์ รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยเน้นการส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ใช้ความโดดเด่นของสังคมพหุวัฒนธรรม อาทิ การท่องเที่ยวเมืองเก่าจังหวัดปัตตานี เมืองเก่าจังหวัดยะลา และเมืองเก่าจังหวัดนราธิวาส การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่ศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติระดับประเทศ (ป่าฮาลา-บาลา) การท่องเที่ยวเชิงอาหาร เชิงเกษตร และการท่องเที่ยวชุมชน สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริการ เช่น ที่พัก มัคคุเทศก์ เป็นต้น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว และการสร้างเครือข่ายบริหารจัดการและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกภาค และประเทศเพื่อนบ้าน (เบตง-ปีนัง) (สุโหงโก-ลก - โกตาบารู รัฐกลันตัน)

๕) พัฒนาเมืองท่องเที่ยวชายแดนและส่งเสริมธุรกิจต่อเนื่องการท่องเที่ยว อาทิ การบำบัดรักษาทางการแพทย์ด้วยสมุนไพรและน้ำพุร้อน (อำเภอเบตง) โดยพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการให้บริการสู่สากลที่คำนึงถึงความสะอาด สวยงาม และมาตรฐานสุขอนามัย บริการด้านการศึกษา และศูนย์ดูแลผู้ป่วยและผู้สูงอายุ (Nursing Home Care) รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาเมืองท่องเที่ยวชายแดน (เบตง) เมืองการค้าชายแดน (สุโหงโก-ลก) โดยพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและได้มาตรฐาน อาทิ ไฟฟ้าที่เพียงพอ และโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาด สนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์สนับสนุนความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สนับสนุนการพัฒนาธุรกิจบริการท่องเที่ยวตลอดห่วงโซ่คุณค่า รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจบริการท่องเที่ยว

๖) พัฒนาและส่งเสริมธุรกิจการค้าชายแดน โดยการจัดหาที่ดินรองรับการพัฒนาการค้าชายแดน และการจัดตั้งตลาดกลางสินค้าเกษตรเมืองชายแดน และกำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุน

ที่เหมาะสมให้กับผู้ประกอบการ

๗) เร่งรัดการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษราธิวาสให้เป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ของภาค เพื่อรองรับการค้าการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ รวมทั้งโครงข่ายคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์เชื่อมโยงทั้งระบบถนน ระบบราง รวมทั้งทางน้ำและทางอากาศ กับพื้นที่โดยรอบและประเทศเพื่อนบ้าน และระบบจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการลงทุน การให้สิทธิประโยชน์ทั้งด้านภาษีและมีใช้ภาษีในระดับเหมาะสมเพื่อจูงใจให้กับนักลงทุน การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ กำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมเป้าหมายและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสนับสนุนและยกระดับการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่

๘.๕.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย				
		๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๒-๒๕๖๕
สัดส่วนคนจนภาคใต้ชายแดน	ร้อยละ ๓๒.๗๗ (ปี ๒๕๕๙)	ลดลงน้อยกว่าร้อยละ ๓๐.๙๐	ลดลงน้อยกว่าร้อยละ ๓๐.๐๐	ลดลงน้อยกว่าร้อยละ ๒๙.๐๐	ลดลงน้อยกว่าร้อยละ ๒๘.๐๐	ลดลงน้อยกว่าร้อยละ ๒๘.๐๐
อัตราการว่างงานภาคใต้ชายแดน	ร้อยละ ๑.๖๓ (ปี ๒๕๕๙)	ลดลงร้อยละ ๒.๐๐	ลดลงร้อยละ ๒.๐๐	ลดลงร้อยละ ๒.๐๐	ลดลงร้อยละ ๒.๐๐	ลดลงร้อยละ ๒.๐๐

แนวทางการพัฒนา

๑) พัฒนาและสนับสนุนทักษะฝีมือแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคลและความต้องการของตลาดทั้งในพื้นที่และต่างประเทศ ทั้งทักษะฝีมือ ทักษะด้านเทคโนโลยี และทักษะด้านภาษาเพื่อรองรับการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป เมืองการค้าและเมืองท่องเที่ยวชายแดน และพัฒนาทักษะแรงงานที่ขาดแคลนในพื้นที่เพื่อทดแทนการนำเข้าแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ การจัดตั้งศูนย์ฝึกแรงงานประมง สนับสนุนผู้ประกอบการจ้างงานสำหรับผู้ที่ได้รับการพัฒนาทักษะแรงงานในพื้นที่ และสนับสนุนแรงงานที่มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่

๒) พัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยสนับสนุนการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ โดยสร้างโอกาสในการเรียนระดับอาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาทักษะการทำงานพร้อมการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างกำลังคนที่มีสมรรถนะสูง สำหรับอุตสาหกรรม New Growth Engine เพื่อรองรับอุตสาหกรรมไทยแลนด์ ๔.๐ และสนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกกระดับ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ในการประกอบอาชีพ และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่ทันสมัย อาทิ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction : CIA) บทเรียนออนไลน์ E-learning หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ Electronic Book : E- Book ห้องเรียนเสมือนจริง (Visual Classroom) และสื่อหลายมิติ เป็นต้น เพื่อยกระดับการศึกษา ขยายโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ในชุมชน รวมทั้งการพัฒนาศูนย์เรียนรู้นอกระบบและตามอัธยาศัยด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ให้ครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไปในพื้นที่ให้สามารถพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพของชุมชน และเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในอนาคต

๓) **ส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของประชาชนทุกวัย** โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและเฝ้าระวังการเกิดโรค การให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพของสตรีตั้งครรภ์และทักษะการเลี้ยงดูทารก เพื่อป้องกันและลดอัตราการตายของมารดาและทารกหลังการคลอดในพื้นที่ การพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของสถานพยาบาลในชุมชน พัฒนาระบบบริการปฐมภูมิให้มีคุณภาพและเชื่อมโยงถึงชุมชนและครัวเรือน พัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินและระบบส่งต่อผู้ป่วยที่มีประสิทธิภาพ และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการขยายการให้บริการ การสนับสนุนกิจกรรมสุขภาพให้กับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา ด้านการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนให้กีฬากลายเป็นวิถีชีวิต รวมถึงการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุเพื่อรองรับสังคมสูงวัย และสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค ตลอดจนถ่ายทอดองค์ความรู้และส่งเสริมการรักษาโรคโดยใช้แพทย์ปัจจุบัน ควบคู่กับการพัฒนาการแพทย์ทางเลือกที่ใช้ภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้าน และการจัดตั้งศูนย์ผลิตสมุนไพรของภาคเพื่อพัฒนาพืชสมุนไพรของท้องถิ่นให้ได้มาตรฐานผลิตอาทิ ขมิ้นชัน มะขามแขก ชุมเห็ดเทศ เถาวัลย์เปรียง และเพชรสังฆาต เป็นต้น

๔) **ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง** ส่งเสริมการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน อาทิ เครื่องแต่งกายมุสลิม สินค้า OTOP โดยใช้ภูมิปัญญาและกลไกประชารัฐ ในการสนับสนุนความรู้ในออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิต และการจัดการตลาด รวมทั้งสร้างเอกลักษณ์ของสินค้า ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มช่องทางการตลาด และสนับสนุนการตลาดโดยผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) การพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิต โดยตั้งภูมิปัญญาชุมชน วิถีชีวิตต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นของฝากของที่ระลึก เชื่อมโยงการท่องเที่ยววิถีชุมชนของแต่ละท้องถิ่น เพื่อสร้างงานเพิ่มรายได้ รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตและการใช้พลังงานทดแทนเพื่อสร้างมั่นคงด้านพลังงาน และลดต้นทุนการผลิต

๕) **สร้างความเข้มแข็งของสังคมพหุวัฒนธรรม** โดยสร้างความเข้าใจและการยอมรับในการอยู่ร่วมกันของสังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อนุรักษ์ ฟื้นฟูและรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลาย สนับสนุนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางศาสนาเพื่อเผยแพร่หลักคำสอนที่ดีงามให้แก่ประชาชน สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลรักษาความปลอดภัยของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในภาค